

Arvsrättsliga frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 18 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2005 om olika arvsrättsliga frågor. Motionsyrkandena gäller frågor om efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt, sambos arvsrätt, arvsrätt för kusiner m.fl., Allmänna arvsfondens rätt till arv och registrering av testamenten.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden och hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida samt till pågående beredningsarbete.

I betänkandet finns fem reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	4
Efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt	5
Sambos arvsrätt	6
Arvsrätt för kusiner m.fl.	8
Allmänna arvsfonden	8
Registrering av testamenten	9
Reservationer	11
1. Efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt, punkt 1 (m)	11
2. Efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt, punkt 1 (fp)	11
3. Efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt, punkt 1 (v)	12
4. Sambos arvsrätt, punkt 2 (v)	13
5. Arvsrätt för kusiner m.fl., punkt 3 (m)	13
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L257, 2005/06:L276 yrkande 11, 2005/06:L297 yrkande 2 och 2005/06:L300.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (fp)

Reservation 3 (v)

2. Sambos arvsrätt

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L244 och 2005/06:L287.

Reservation 4 (v)

3. Arvsrätt för kusiner m.fl.

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L216, 2005/06:L227 och 2005/06:L297 yrkande 3.

Reservation 5 (m)

4. Allmänna arvsfonden

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L203, 2005/06:L228 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:L255.

5. Registrering av testamenten

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L221, 2005/06:L245, 2005/06:L256, 2005/06:L288 och 2005/06:L388.

Stockholm den 1 december 2005

På lagutskottets vägnar

Inger René

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger René (m), Raimo Pärssinen (s), Jan Ertsborn (fp), Christina Nenes (s), Hillevi Larsson (s), Yvonne Andersson (kd), Tasso Stafilidis (v), Maria Hassan (s), Bertil Kjellberg (m), Rezene Tesfazion (s), Anneli Särnblad (s), Henrik von Sydow (m), Pia Nilsson (s), Johan Löfstrand (s), Mia Franzén (fp), Mats Berglind (s) och Stina Larsson (c).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet 18 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2005 om olika arvsrättsliga frågor. Motionsyrkandena gäller frågor om efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt, sambos arvsrätt, arvsrätt för kusiner m.fl., Allmänna arvsfonden och registrering av testamenten. Utskottet behandlar under särskilda rubriker de olika frågor som aktualiseras av motionsyrkandena. Huvuddelen av frågorna har vid upprepade tillfällen varit föremål för ingående behandling av utskottet, senast våren 2005 i betänkande 2004/05:LU9. Riksdagen har därvid på utskottets förslag avslagit de då aktuella motionsyrkandena.

Utskottet har mot denna bakgrund, i linje med vad som föreslagits av Riksdagskommittén (2000/01:RS1) och konstitutionsutskottet (bet. 2000/01:KU23), ansett sig i detta betänkande kunna redovisa och behandla motionerna på ett förenklat sätt.

I ärendet har en utfrågning ägt rum med Kammarkollegiets generaldirektör Anders Eriksson angående frågan om registrering av testamenten.

Som en allmän bakgrund till de i ärendet aktuella motionsyrkandena rörande efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt samt sambos arvsrätt vill utskottet peka på ett antal ändringar i ärvdabalken som genomförts under senare decennier. Genom lagändringar i slutet av 1960-talet respektive början av 1970-talet erhöll barn utom äktenskap samma arvs- och laglottsrätt som barn i äktenskap och likställdes adoptivbarn helt med adoptantens barn i äktenskap. Efterlevande make fick genom lagändringar som genomfördes i samband med äktenskapsbalkens ikraftträdande 1988 rätt till arv även i de fall då bröstavingar finns och med rätt före gemensamma bröstavingar. Med make likställs sedan 1994 också i detta avseende registrerad partner.

När det gäller motionsspörsmålen rörande arvsrätt för kusiner m.fl. och Allmänna arvsfonden vill utskottet erinra om de två stora förändringar på arvsrättens område som genomfördes 1928. Släktingars arvsrätt begränsades samtidigt som Allmänna arvsfonden inrättades och erhöll rätt till arv. Före år 1929 tillföll kvarlåtenskap efter en person som avlidit utan att efterlämna någon arvsberättigad staten. Kvarlåtenskapen brukade kallas danaarv. Staten hade vid särskilda tillfällen under 1600- och 1700-talen helt eller delvis överlåtit sin rätt till danaarv till vissa städer såvitt gällde dödsbon efter respektive stads invånare. Några särskilda regler om användningen av danaarv fanns inte. Genom lagstiftning år 1928 uteslöts kusiner och avlägsnare släktingar från arvsrätt. Frågan om användningen av danaarven fick därigenom större betydelse. Utgångspunkten för det allmännas arvsrätt blev att kvarlåtenskap som flyter in till det allmänna på grund av

att arvsberättigad släkting saknas skulle tillfalla en fond, Allmänna arvsfonden, och användas för understöd av åtgärder till främjande av samhällets barnavård. Medlen skulle inte, såsom tidigare hade varit fallet, flyta in bland statens övriga inkomster. Skälet till detta var att en begränsning av arvsrätten inte borde ske i syfte att bereda det allmänna inkomster för att täcka löpande utgifter. De successionsrättsliga synpunkterna skulle ensamma vara avgörande så att inte det allmänna arvsrätt kom att uppfattas som en konfiskation av arven. Vidare ansågs det som mindre stötande om arven går till ett ändamål som det kunde ha varit naturligt att tillgodose genom ett testamente. Eftersom det var fråga om en disposition av vissa kvarlåtenskaper som helhet, var uppfattningen att det mest ändamålsenliga var en fondering av arvet (prop. 1928:17 och bet. 1LU21).

Allmänna arvsfonden får under vissa förutsättningar helt eller delvis avstå sin rätt till arv eller försäkringsbelopp till någon annan. Avstående får göras om det med hänsyn till uttalanden av arvlåtaren eller till andra särskilda omständigheter kan anses stämma överens med arvlåtarens yttersta vilja eller, om det är fråga om avstående till arvlåtarens släkting eller någon annan person som stått arvlåtaren nära, om det kan anses skäligt.

Efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden och pågående beredningsarbete. Jämför reservationerna 1 (m), 2 (fp) och 3 (v).

Motionerna

Inger René m.fl. (m) föreslår i motion L297 ett tillkännagivande om att efterlevande makes arvsrätt endast skall omfatta den avlidne makens giftorättsgods (yrkande 2).

I motion L257 av Birgitta Carlsson och Jörgen Johansson (båda c) föreslås ett tillkännagivande angående arvsrätten för särkullbarn. Motionärerna förespråkar en översyn av reglerna för att möjliggöra att arv kan betalas ut först senare när en för makarna gemensam bostad avyttrats.

Jan Ertsborn m.fl. (fp) lämnar liknande förslag om tillkännagivande i motion L276. Motionärerna vill förena särkullbarns och efterlevande makes önskemål i situationer då dödsboets egentliga tillgång är bostaden. Frågan föreslås bli föremål för vidare noggranna överväganden (yrkande 11).

Även i motion L300 av Tasso Stafilidis m.fl. (v) finns förslag med tillkännagivande om översyn av reglerna. Syftet är att stärka den efterlevande makens rätt i förhållande till särkullbarn. De situationer som åsyftas är framför allt de där dödsboets tillgångar i huvudsak består av värdet på en fastighet som utgör den efterlevandes bostad.

Utskottets ställningstagande

Gällande regler innebär att en make vid den andre makens död skall ta arv framför makarnas gemensamma bröstarvingar. Dessa bröstarvingar har i stället getts rätt till arv efter den först avlidne maken vid den efterlevande makens död. Efterlevande makes arvsrätt omfattar även enskild egendom som den först avlidna ägt. Om det finns efterarvingar innehar den efterlevande maken under sin livstid den arvfallna egendomen med fri förfoganderätt. Finns det bröstarvingar efter den först avlidne som inte också är den efterlevandes barn, s.k. särkullbarn, gäller särskilda regler. Dessa innebär att särkullbarn har rätt att omedelbart få ut sitt arv efter en avlidne förälder. Särkullbarnen kan dock avstå från sin rätt till förmån för den avlidnes efterlevande make. Sker ett sådant avstående blir särkullbarnen berättigade till efter arv på samma sätt som makarnas gemensamma bröstarvingar. Reglerna innebär att bröstarvingar i princip får vänta med att få ut sin laglott tills den efterlevande maken dör. Däremot kan bröstarvingar göra sin laglottsrätt gällande vid den först avlidne makens död om denne make gjort ett testamente som inkräktar på laglotten.

Frågan om ändringar i efterlevande makes och särkullbarns rätt till arv har varit föremål för överväganden av Ärvdabalksutredningen i betänkandet (SOU 1998:110) Makes arvsrätt, dödsboförvaltare och dödförklaring. Utredningens betänkande har remissbehandlats och beredning pågår inom Justitiedepartementet.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen, senast hösten 2004 (bet. 2004/05:LU9), avstyrkt motionsyrkanden motsvarande de nu aktuella med hänvisning till att resultatet av den pågående beredningen av Ärvdabalksutredningens betänkande borde avvaktas. Utskottet gör samma bedömning i dag och avstyrker därför motionerna L257, L276 yrkande 11, L297 yrkande 2 och L300.

Sambos arvsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör sambos arvsrätt. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare ställningstaganden angående sambologstiftningen. Jämför reservation 4 (v).

Motionerna

I motion L244 av Hans Hoff (s) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om ett införande av arvsrätt mellan sambor motsvarande makars arvsrätt.

Tasso Stafilidis m.fl. (v) lämnar i motion L287 också förslag angående arvsrätt mellan sambor. Enligt motionärerna bör det bli aktuellt under vissa förutsättningar. Ett tungt vägande skäl för arvsrätt i ett konkret fall anges kunna vara att förhållandet varat under lång tid samt att den avlidne haft ringa kontakt med de arvsberättigade släktingarna. Det bör ankomma på domstol att, efter ansökan från efterlevande, göra en skälighetsbedömning av frågan. Motionärerna begär att regeringen skall lägga fram lagförslag som ger en rätt för sambo att väcka talan om att ärva sin avlidna partner under angivna förutsättningar.

Utskottets ställningstagande

Till skillnad från äktenskap och partnerskap innebär ett samboförhållande att särskilda rättsregler blir tillämpliga på samlevnaden utan någon uttrycklig önskan eller viljeförklaring från sambornas sida om detta. Sambolagen (2003:376) innehåller vissa regler som har betydelse för de frågor som motionärerna tar upp. Lagen innebär bl.a. att s.k. samboegendom (gemensam bostad och bohag) enligt huvudregeln skall hälftendelas vid samboförhållandets upplösning. Vid dödsfall kan endast den efterlevande begära bodelning. För bodelning i samband med dödsfall finns vidare en kompletterande bodelningsregel. Enligt denna har den efterlevande, i den mån egendomen räcker till, alltid rätt att som sin andel få ut så mycket av den behållna egendomen, efter avdrag för skulder, att det motsvarar värdet av två basbelopp. I proposition 2002/03:80 Ny sambolag anförde regeringen att utgångspunkten liksom tidigare borde vara att det inte får införas så utförliga regler för sambor att man därigenom åstadkommer vad som skulle kunna betecknas som ett äktenskapsliknande system av lägre dignitet. Varken lagutskottet eller riksdagen redovisade någon annan uppfattning (bet. 2002/03:LU19, rskr. 211).

Utskottet finner inte skäl för att nu se annorlunda på sambolagstiftningen och avstyrker därför motionerna L244 och L287.

I sammanhanget kan erinras om att de sambopar som så önskar genom testamente kan förordna om fördelning av sin kvarlåtenskap. Vidare bör påpekas att de under det inledande avsnittet nämnda möjligheter som Allmänna arvsfonden har att avstå sin rätt till arv eller försäkringsbelopp även gäller till förmån för efterlevande sambor.

Arvsrätt för kusiner m.fl.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör arvsrätt för kusiner m.fl. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden. Jämför reservation 5 (m).

Motionerna

Inger René m.fl. (m) föreslår i motion L297 ett tillkännagivande till regeringen om ett återinförande av arvsrätt för kusiner (yrkande 3).

Även motion L216 av Magdalena Andersson och Anita Sidén (båda m) innehåller förslag om tillkännagivande angående ett återinförande av arvsrätt för kusiner.

Motion L227 av Gunnar Axén och Stefan Hagfeldt (båda m) innehåller också förslag om arvsrätt för kusiner. Motionärerna föreslår dessutom arvsrätt för kusinernas avkomlingar. Även dessa motionärer föreslår ett tillkännagivande till regeringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen, senast hösten 2004, avstyrkt likalydande motionsyrkanden. Utskottet har därvid framhållit att det torde vara förhållandevis sällsynt att en person saknar andra, närmare anhöriga än kusiner och att det därför med fog kan antas att en arvsrätt för kusiner i det helt övervägande antalet fall inte skulle ha någon betydelse. I de fall Allmänna arvsfonden är närmast till arv har utskottet pekat på arvsfondens lagfästa möjlighet att helt eller delvis avstå arvet till förmån för en kusin till arvlåtaren. Till detta kommer också möjligheten att genom testamente förordna om vem kvarlåtenskapen skall tillfalla (bet. 2004/05:LU9).

Utskottet gör samma bedömning i dag och avstyrker därför motionerna L216, L227 och L297 yrkande 3.

Allmänna arvsfonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör Allmänna arvsfonden. Utskottet hänvisar huvudsakligen till tidigare ställningstaganden.

Motionerna

I motion L203 av Kenneth Johansson och Birgitta Sellén (båda c) föreslås att riksdagen skall begära att regeringen utreder förslag som möjliggör inrättande av lokala sockenfonder.

Runar Patriksson (fp) föreslår i motion L228 tillkännagivanden till regeringen i samma fråga. Han anser dels att det inom Allmänna arvsfonden bör skapas kommunala arvsfonder (yrkande 1), dels att kapital som tillfaller Allmänna arvsfonden bör överföras till arvsfonden i den kommun varifrån arvet efter den avlidne kommer (yrkande 2).

Agne Hansson och Birgitta Carlsson (båda c) kräver i motion L255 att regeringen skall lägga fram förslag till ändringar i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden som innebär att minst 20 % av till fonden inkomna medel används för ändamål inom den avlidnes hemkommun.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har vid ett flertal tillfällen avslagit motionsyrkanden om att medel som tillfallit Allmänna arvsfonden skall återföras till arvlåtarens kommun, senast i det av riksdagen godkända betänkandet 2004/05:LU9. Några nya skäl som bör föranleda riksdagen att nu inta en annan ståndpunkt har enligt utskottets mening inte framkommit.

Utskottet anser nu liksom tidigare att de skäl från 1928 som ligger till grund för Allmänna arvsfonden fortfarande har giltighet. Enligt utskottets mening är det rimligt att fördelningen av de medel som nu tillfaller Allmänna arvsfonden skall ske efter gemensamma principer och att inte sådana tillfälligheter som arvlåtarens bostadsort eller uppväxtort skall få någon betydelse. I den mån arvlåtaren så önskar finns möjligheten att genom testamente förordna om vem kvarlåtenskapen skall tillfalla. Testator kan då själv ta ställning till om t.ex. en viss kommun skall gynnas.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna L203, L228 yrkandena 1 och 2 samt L255.

Registrering av testamenten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör registrering av testamenten. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom Regeringskansliet.

Motionerna

Bengt-Anders Johansson (m) framhåller i motion L221 nyttan med registrering av testamenten och begär ett tillkännagivande i enlighet med detta.

Motion L245 av Kenneth Lantz (kd) innehåller förslag om tillkännagivande till regeringen om att den skall tillsätta en utredning med uppgift att undersöka möjligheten till registrering av testamenten.

I motionerna L256 av Lennart Hedquist (m) och L388 av Lilian Virgin (s) påtalas behovet av ett frivilligt testamentsregister och begärs tillkännagivanden i enlighet med detta.

Slutligen föreslår Tasso Stafilidis m.fl. (v) i motion L288 att regeringen skall lägga fram förslag till lagstiftning som gör det möjligt att registrera testamenten.

Utskottets ställningstagande

Liksom motionärerna finner utskottet att en rad goda skäl kan anföras för inrättandet av register för testamenten, och utskottet kan i allt väsentligt ställa sig bakom motionärernas förslag.

Utskottet har från Regeringskansliet erfarit att direktiv till en utredning som skall ta närmare ställning till frågan om registrering av testamenten övervägs. Ambitionen är att utredningen skall påbörja sitt arbete under våren 2006. Utskottet utgår från att regeringen kommer att uppfylla det som motionärerna önskar inom en snar framtid. I avvaktan på resultatet av det pågående arbetet finner utskottet inte anledning att nu ta något initiativ i frågan.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna L221, L245, L256, L288 och L388.

Reservationer

1. Efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt, punkt 1 (m) av Inger René (m), Bertil Kjellberg (m) och Henrik von Sydow (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L297 yrkande 2 och avslår motionerna 2005/06:L257, 2005/06:L276 yrkande 11 och 2005/06:L300.

Ställningstagande

I en bodelning med anledning av äktenskapsskillnad ingår inte en makes enskilda egendom men efterlevande makes arvsrätt omfattar enskild egendom. Syftet med att förordna att egendom är enskild är ofta att skydda den enskilda egendomen mot den andre makens anspråk. Ett sådant syfte gör sig gällande oavsett om sammanlevnaden upphör genom äktenskapsskillnad eller dödsfall. Mot denna bakgrund anser vi, liksom motionärerna i motion L297, att reglerna i ärvdabalken bör ändras så att efterlevande makes arvsrätt som huvudregel endast skall omfatta den först avlidne makens giftorättsgods. Det skall naturligtvis stå var och en fritt att genom testamente förordna annorlunda. Det får ankomma på regeringen att utarbeta nödvändiga lagförslag.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L297 yrkande 2 och avslår motionerna 2005/06:L257, 2005/06:L276 yrkande 11 och 2005/06:L300.

2. Efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt, punkt 1 (fp) av Jan Ertsborn (fp) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L276 yrkande 11 och avslår motionerna 2005/06:L257, 2005/06:L297 yrkande 2 och 2005/06:L300.

Ställningstagande

I de fall då tillgångarna i ett dödsbo i allt väsentligt består av en bostad, oavsett om det är fråga om en villafastighet eller en bostadsrätt, kan den situationen uppstå att bostaden måste avyttras för att ett särkullbarn skall få ut sin laglott. Detta får ur den efterlevandes perspektiv anses otillfredsställande. En lösning på detta får dock inte innebära att den efterlevande ges möjligheter till sådana dispositioner att särkullbarnets rätt till laglott äventyras. Enligt vår uppfattning erfordras därför ett system som kan förena dessa båda önskemål. Vi vill samtidigt tillägga att vi inte, vilket föreslås i motion L257, särskilt vill rikta in oss på möjligheten att senarelägga utbetalning av arv till särkullbarn eller, som föreslås i motion L300, rent allmänt vill stärka efterlevande makes ställning.

Vi anser att regeringen bör låta utreda hur regelsystemet skall utformas för att både särkullbarnens och den efterlevandes intressen bättre skall kunna tas till vara.

Riksdagen bör tillkänna för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L276 yrkande 11 och avslår motionerna 2005/06:L257, 2005/06:L297 yrkande 2 och 2005/06:L300.

3. Efterlevande makes och särkullbarns arvsrätt, punkt 1 (v) av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L300, bifaller delvis motionerna 2005/06:L257 och 2005/06:L276 yrkande 11 och avslår motion 2005/06:L297 yrkande 2.

Ställningstagande

Särkullbarns rätt att utfå sitt arv vid föräldrarnas död kan i vissa fall skapa problem för den efterlevande partnern. Ett tydligt exempel på det är när tillgångarna i dödsboet i huvudsak består av värdet på en fastighet som utgör den efterlevandes bostad. Enligt min mening vore det önskvärt med ett regelsystem som är utformat på ett sätt som tillvaratar både särkullbarnens och den efterlevandes intresse. Ett alternativ är att särkullbarnen inte ges rätt att få ut sin del av arvet förrän den efterlevande avlider, samtidigt som deras arvsrätt garanteras genom införande av någon form av bankgaranti.

Regeringen bör snarast ta initiativ som syftar till att utforma arvslagstiftningen så att den efterlevande partnerns intresse bättre tas till vara i förhållande till särkullbarns rätt att få ut sin laglott.

Riksdagen bör tillkänna för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L300, bifaller delvis motionerna 2005/06:L257 och 2005/06:L276 yrkande 11 och avslår motion 2005/06:L297 yrkande 2.

4. Sambos arvsrätt, punkt 2 (v)

av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L287 och avslår motion 2005/06:L244.

Ställningstagande

Den efterlevande partnern i ett samboförhållande är i praktiken helt utelämnad till arvingarnas godtycke om samboparet inte skrivit något inbördes testamente. Jag vill ändra på det. I de fall där den avlidna har barn sedan tidigare kan det anses skäligt att dessa får ut sin laglott. När arvtagarna är äldre släktingar eller syskon till den avlidna bör dock rätten till arv i vissa fall få stå tillbaka till förmån för den efterlevande sambon.

Jag anser därför att det bör införas en möjlighet för efterlevande sambo att, efter prövning i domstol, få ära sin partner. En sådan möjlighet skulle kunna utformas som en generalklausul där domstolen gör en skälighetsbedömning av den efterlevandes rätt till arv. Ett tungt vägande skäl för att en sambo skall få ära sin avlidna partner skulle kunna vara att förhållandet varat under lång tid samt att den avlidna haft ringa kontakt med de arvsberättigade släktingarna. Jag vill dock inte gå så långt som föreslås i motion L244. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till ändring i sambolagen som innebär att det införs en rätt för sambo att under vissa förutsättningar få ära sin avlidna partner.

Riksdagen bör tillkänna för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L287 och avslår motion 2005/06:L244.

5. Arvsrätt för kusiner m.fl., punkt 3 (m)

av Inger René (m), Bertil Kjellberg (m) och Henrik von Sydow (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:L216, 2005/06:L227 och 2005/06:L297 yrkande 3.

Ställningstagande

Familjen är enligt vår uppfattning den mest grundläggande gemenskapen, och ett återinförande av arvsrätten för kusiner kan bidra till ett stärkande av släktbanden. I dag är det dessutom ganska vanligt att vuxna personer saknar egen familj. I stället kan man ofta känna en familjesamhörighet med något mer avlägsna släktingar, t.ex. kusiner och ibland deras avkomlingar. Därtill kommer att familjen och släkten genom senare års invandring kommit att få än större betydelse. Några sakliga skäl som talar emot ett återinförande av kusinarvsrätten kan vi inte finna. Enligt vår uppfattning kan den nuvarande begränsningen av arvsrätten över huvud taget inte försvaras på sakliga grunder utan måste ses som ett uttryck för en gången tids rättspolitiska värderingar, vilka vi inte kan ställa oss bakom. Vi vill i sammanhanget understryka det principiellt oriktiga i att staten inträder som arvinge då en avliden efterlämnar så nära släktingar som kusiner, något som kan te sig direkt stötande i fall då fondens medel används till ändamål som varit helt främmande för den avlidne. Vad som sägs om arvsrätt för kusiner bör också gälla deras avkomlingar.

Regeringen bör mot denna bakgrund snarast återkomma med ett lagförslag i enlighet med vad vi nu förordat.

Riksdagen bör tillkänna för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:L216, 2005/06:L227 och 2005/06:L297 yrkande 3.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:L203 av Kenneth Johansson och Birgitta Sellén (båda c):

Riksdagen begär att regeringen utreder förslag som möjliggör inrättande av lokala sockenfonder.

2005/06:L216 av Magdalena Andersson och Anita Sidén (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvidgande av arvsrätten.

2005/06:L221 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om registrering av testamenten.

2005/06:L227 av Gunnar Axén och Stefan Hagfeldt (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arvsrätt för kusiner och deras avkomlingar.

2005/06:L228 av Runar Patriksson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inom Allmänna arvsfonden bör skapas kommunala arvsfonder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kapital som tillfaller Allmänna arvsfonden bör överföras till respektive kommuns arvsfond, varifrån arvet efter den avlidne utan arvingar kommer.

2005/06:L244 av Hans Hoff (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i sambolagstiftningen införa arvsrätt mellan sambor.

2005/06:L245 av Kenneth Lantz (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning med uppgift att undersöka möjligheten till registrering av testamenten.

2005/06:L255 av Agne Hansson och Birgitta Carlsson (båda c):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändringar i bestämmelserna i lagen 1994:243 om Allmänna arvsfonden.

2005/06:L256 av Lennart Hedquist (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett frivilligt testamentsregister.

2005/06:L257 av Birgitta Carlsson och Jörgen Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändra lagstiftningen vad gäller arvsrätt för särkullbarn när det endast gäller innehav av gemensam bostad.

2005/06:L276 av Jan Ertsborn m.fl. (fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ändrad lagstiftning vad gäller särkullbarns rätt till laglott i situationer där dödsboets tillgångar i huvudsak utgörs av den efterlevandes bostad.

2005/06:L287 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i sambolagen (2003:376) som innebär att det införs en rätt för sambo att väcka talan om att arva sin avlidna partner.

2005/06:L288 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att det blir möjligt att registrera testamenten.

2005/06:L297 av Inger René m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att efterlevande makes arvsrätt endast omfattar den avlidne makens giftorättsgods.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arvsrätt för kusiner.

2005/06:L300 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall se över möjligheten att utforma arvslagstiftningen så att den efterlevande partners intresse bättre tas till vara i förhållande till särkullbarns rätt att få ut sin laglott.

2005/06:L388 av Lilian Virgin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behov av ett testamentsregister.